

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*)

Koordynatorzy:

2014: Natalia Mikita

2013: Natalia Mikita

2006-2008: Wojciech Bąba, Wojciech Mróz

Eksperti lokalni:

2014: Barańska Katarzyna, Buczek Alicja, Cwener Anna, Heise Waldemar, Janicka Maria, Kozak Maciej, Kucharczyk Marek, Kucharzyk Stanisław, Kuras Iwona, Matysiak Anna, Mikita Natalia, Możanowicz Agnieszka, Naks Przemysław, Nobis Marcin, Orlik Anna, Pawlikowski Paweł, Perzanowska Joanna, Reczyńska Kamila, Smoczyk Michał, Urban Danuta,

2013: Nejfeld Paweł, Parusel Jerzy, Cwener Anna, Hadryś Mariola, Nobis Marcin,

2006-2008: Parusel Jerzy, Cwener Anna, Hadryś Mariola, Nobis Marcin,

W Polsce siedlisko występuje w regionach biogeograficznych alpejskim oraz kontynentalnym.

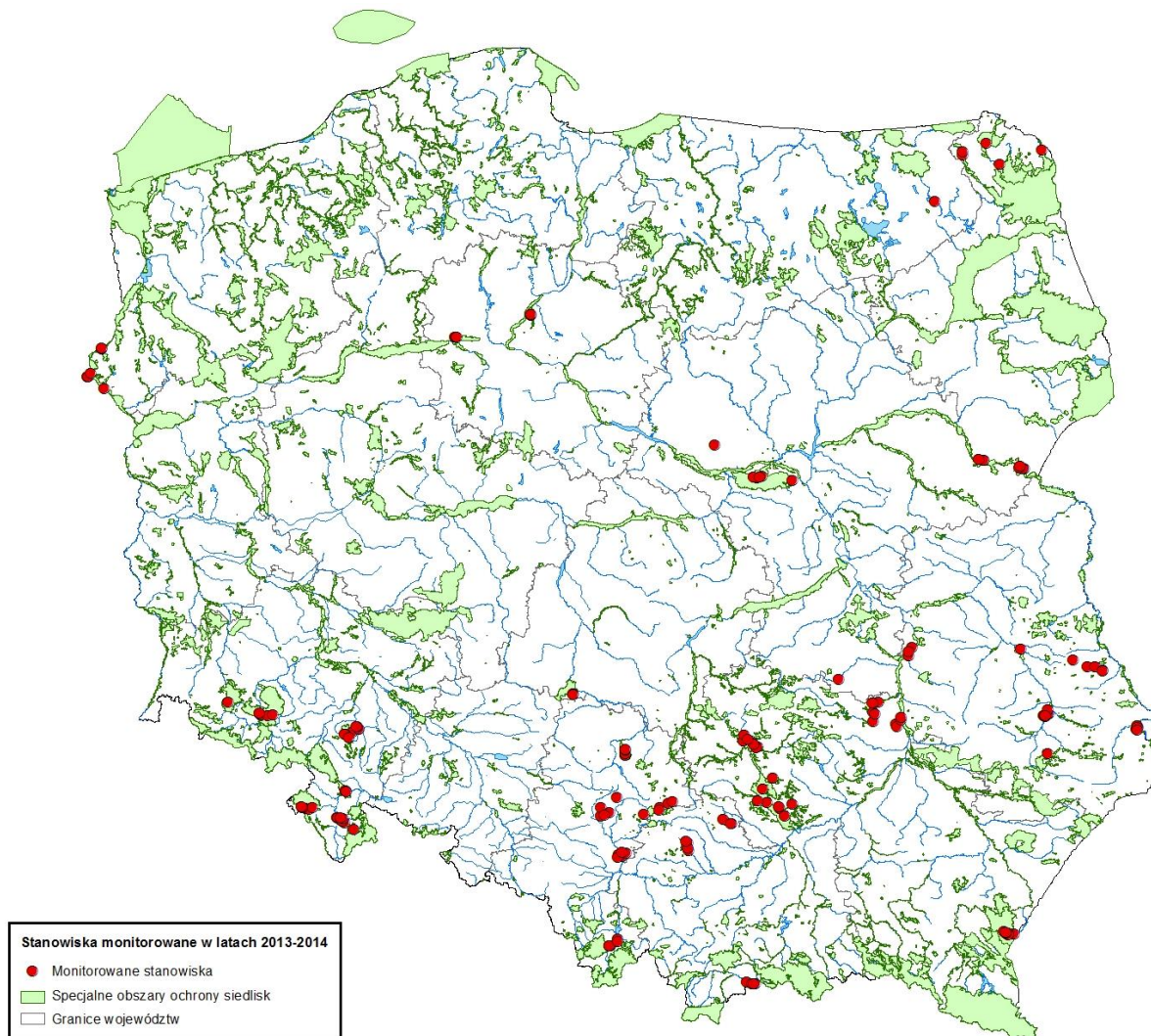
Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Monitoring w latach 2006-2008 obejmował w sumie 160 stanowisk w obu regionach biogeograficznych. W latach 2013-2014 monitoring przeprowadzono na 160 stanowiskach, przy czym 155 z nich było monitorowane po raz kolejny.

W regionie biogeograficznym alpejskim spośród stanowisk monitorowanych w ubiegłych latach, w latach 2013-2014 został powtórzony monitoring na 10 stanowiskach zlokalizowanych w obszarach Natura 2000 Beskid Śląski oraz Pieniny. Dodatkowo 1 stanowisko w obszarze Beskid Śląski było monitorowane po raz pierwszy. Ponadto przeprowadzono monitoring na 1 stanowisku na obszarze Natura 2000 Beskid Żywiecki oraz jedno stanowisko leżące poza obszarem Natura 2000, na obu tych stanowiskach monitoring przeprowadzany był po raz pierwszy. W sumie w latach 2013-2014 monitoringowi podlegało 13 stanowisk. Monitoring z 2013 i 2014 roku daje pełny obraz muraw dla regionu alpejskiego.

W regionie biogeograficznym kontynentalnym w latach 2013-2014 monitoring został przeprowadzony na 147 stanowiskach. 145 stanowisk to powtórzenie monitoringu z lat 2006 i 2007. Liczba stanowisk i ich rozmieszczenie są reprezentatywne dla tego siedliska w regionie kontynentalnym.

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach – region alpejski (13 stanowisk)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (9 stanowisk)				Suma
		FV	U1	U2	XX	
		właściwa	niezadowolająca	Zła	Nieznana	
Powierzchnia siedliska		4	8	1	0	13
Specyficzna struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	6	5	2	0	13
	Gatunki charakterystyczne	7	5	1	0	13
	Liczba gatunków storczykowatych	2	1	8	2	13
	Obce gatunki inwazyjne	13	0	0	0	13
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	11	1	1	0	13
	Zachowanie strefy ekotonowej	13	0	0	0	13
	Ocena parametru specyficzna struktura i funkcje	1	8	4	0	13
Perspektywy ochrony		4	1	8	0	13

Wskaźniki:

Ekspansja krzewów i podrostu drzew

Stan 46% stanowisk jest właściwy biorąc pod uwagę ekspansję krzewów i podrostu drzew, na tych stanowiskach nie stwierdzono zarastania, albo występują tylko pojedyncze krzewy i podrost drzew. Są to m. in. stanowiska: Mielnik wschód, Winiary Zagojskie 1 oraz Góra Matyska 3 Na 39% stanowisk stan jest niezadowolający. Np. powodem obniżenia wskaźnika na stanowisku Góra Matyska 1 jest ekspansja głogu jednoszyjkowego *Crataegus monogyna* i róży dzikiej *Rosa canina* o pokryciu 20%. Natomiast na stanowisku Mały Grojec jest to występowanie w rozproszeniu głogu jednoszyjkowego *Crataegus monogyna*, dębu czerwonego *Quercus robur*, róży dzikiej *Rosa canina*, dereni świdwy *Cornus sanguinea* i in. o pokryciu od 10 do 25%. Kolejne 2 stanowiska mają ocenę U2. Pierwsze z tych stanowisk to: Duży Grojec, na którym procent pokrycia przez ekspansywne gatunki krzewów i podrostu drzew wynosi 70%. Drugie to stanowisko Góra Matyska 4, na którym występują takie gatunki jak głóg jednoszyjkowy *Crataegus monogyna* i róża dzika *Rosa canina* i pokrywają 30% powierzchni.

Gatunki charakterystyczne

Dla 53% stanowisk wskaźnik gatunki charakterystyczne otrzymał ocenę FV, gdyż występowało tam powyżej 6 gatunków z klasy *Festuco-Brometea*. Najwięcej gatunków charakterystycznych występowało na stanowiskach zlokalizowanych w obszarze Natura 2000 Pieniny. W 38% stanowisk stan siedliska jest niezadowolający. Przyczyną takiej oceny jest występowanie zaledwie od 2 do 4 gatunków charakterystycznych dla siedliska 6210. Tylko na jednym stanowisku Góra Matyska 4 wskaźnik został oceniony na zły, występuje tam tylko 1 gatunek charakterystyczny. Nie ma zróżnicowania pod względem geograficznym tego wskaźnika.

Liczba gatunków storczykowych

W obrębie monitorowanych muraw na stanowisku Duży Grojec zanotowano obecność gatunków storczykowych takich jak storczyk męski *Orchis mascula* i podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha* co

daje ocenę wskaźnika na U1. Natomiast na stanowiskach Goła Góra i Grabczycha odnotowano występowanie kruszczyka rdzawoczerwonego *Epipactis atrorubens*. Na pozostałych 62% stanowisk gatunki roślin storczykowych nie występują. Na obszarze Beskidu Żywieckiego miejscami występują rośliny storczykowe, obszar Beskidu Śląskiego jest tych roślin pozbawiony.

Obce gatunki inwazyjne

Wskaźnik obce gatunki inwazyjne na wszystkich stanowiskach z lat 2013-2014 został oceniony jako właściwy. W żadnym ze stanowisk nie odnotowano występowania obcych gatunków inwazyjnych.

Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych

Pod względem występowania rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych na 85% stanowisk nie stwierdzono ich występowania lub gatunki takie występowały ale pokrycie ich było niewielkie co nie zagraża strukturze badanych muraw co daje stan właściwy pod względem tego wskaźnika. Na jednym stanowisku Mały Grojec stwierdzono występowanie kłosownicy pierzastej *Brachypodium pinnatum* na powierzchni ponad 50% co kwalifikuje je do oceny U2. Na stanowisku Duży Grojec występują jeżyny *Rubus sp.* dając ocenę niezadowalającą. W przypadku tego wskaźnika region Beskidu Śląskiego wykazuje dużo lepszy stan, niż Beskid Żywiecki i Pieniny nie występuje tam bowiem zagrożenie związane z rodzimymi gatunkami ekspansywnymi roślin zielnych.

Zachowanie strefy ekotonowej

Ze względu na stopniowe przechodzenie monitorowanych muraw w inne naturalne i półnaturalne zbiorowiska roślinne na wszystkich stanowiskach monitorowanych w latach 2013-2014 wskaźnik ten został oceniony jako właściwy. Stanowiska muraw tworzą układ mozaikowy z zaroślami śródpolnymi z klasy *Rhamno-Prunetea*, różnymi stadiami sukcesyjnymi zbiorowisk łąkowych z klasy *Molinio-Arrhenatheretea* oraz piargami. Brak zróżnicowania geograficznego.

Tab. 2. Wskaźniki na stanowiskach – region kontynentalny (147 stanowisk)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (22 stanowiska)				Suma
		FV	U1	U2	XX	
		właściwa	niezadowalająca	zła	Nieznana	
Powierzchnia siedliska		58	51	29	9	147
Specyficzna struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	59	61	27	0	147
	Gatunki charakterystyczne	105	33	9	0	147
	Liczba gatunków storczykowatych	14	26	63	44	147
	Obce gatunki inwazyjne	96	43	8	0	147
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	47	75	24	1	147
	Zachowanie strefy ekotonowej	57	61	23	6	147
	Ocena parametru specyficzna struktura i funkcje	23	82	42	0	147
Perspektywy ochrony		44	68	28	7	147

Wskaźniki

Ekspansja krzewów i podrostu drzew

40% ogólnej liczby stanowisk otrzymało ocenę FV. Na tych stanowiskach brak jest ekspansywnych gatunków krzewów i podrostu drzew (np. stanowiska Żelazno kamieniołom, Imielin Pasieczki) lub występują one w otoczeniu murawy lub występują w obrębie stanowiska, ale ich pokrycie nie wynosi

więcej niż 10% powierzchni. Gatunki ekspansywne, które tu występują to przede wszystkim: sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, głóg *Crataegus* sp., berberys zwyczajny *Berberis vulgaris*, jałowiec pospolity *Juniperus communis*, kruszyna pospolita *Frangula alnus*, śliwa tarnina *Prunus spinosa*, dereń świdwa *Cornus sanguinea*, róża dzika *Rosa canina* i inne. 41% stanowisk otrzymało ocenę U1. Niezadowalający stan tego wskaźnika wynika z pokrycia przez gatunki ekspansywne krzewów i podrostu drzew o powierzchni do 25%. Gatunkami ekspansywnymi są te wymienione powyżej jak również klon *Acer* sp., dąb *Quercus* sp., topola *Populus* sp. Gatunki te rosną w rozproszeniu. 18% stanowisk ma stan zły. Liczba gatunków ekspansywnych krzewów i drzew przekracza 25%. Najgorzej jest na stanowisku Drohiczyń 2 gdzie wartość pokrycia przez krzewy i podrost drzew wynosi 100%. Natomiast na stanowisku Łętkowice w niektórych fragmentach murawy ekspansja krzewów przekracza 80% powierzchni. Większość stanowisk zlokalizowanych na północy i w środkowej części polski otrzymała ocenę U1 lub U2. Jest to stan gorszy tego wskaźnika niż muraw występujących w południowej części kraju.

Gatunki charakterystyczne

71% stanowisk posiada odpowiednią liczbę gatunków charakterystycznych aby otrzymać najwyższą ocenę, FV. W każdym ze stanowisk wykazano co najmniej 5 gatunków charakterystycznych. Najwięcej odnotowano ich na stanowiskach Góra Czubata, Grząby Bolmińskie oraz Polichno. Wykazano tam aż 26 gatunków charakterystycznych dla tego siedliska, są to m. in. pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, dzwonek syberyjski *Campanula sibirica*, goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*, marzanka pagórkowa *Asperula cynanchica* i in. 23% stanowisk otrzymało ocenę U1. Powodem niskiej oceny było występowanie od 2 do 5 gatunków charakterystycznych takich jak: chaber driakiewnik *Centaurea scabiosa*, goryczka krzyżowa *Gentiana cruciata*. Najniższą ocenę otrzymało zaledwie 9 stanowisk gdzie gatunki charakterystycznie występowały bardzo nielicznie. Na stanowisku Stara Dąbrowa gatunków takich wcale nie odnotowano. Pojedyncze stanowiska z oceną złą zlokalizowane są w okolicach Suwałk, Warszawy, Krakowa i Zamościa. W pozostałej części regionu ocena na nielicznych stanowiskach była niezadowalająca a w przeważającej części właściwa.

Liczba gatunków storczykowych

Na 14 stanowiskach wykazano obecność gatunków storczykowych w ilości, która pozwala na ocenę wskaźnika jako właściwa. Jest to np. stanowisko Polana Polichno. Odnotowano tu występowanie 5 gatunków takich jak: storczyk purpurowy *Orchis purpura*, storczyk kukawka *Orchis militaris*, podkolan biały *Platanthera bifolia*, podkolan zielonawy *Platanthera chlorantha*, obuwik pospolity *Cypripedium calceolus* lub stanowisko Kalina Lisiniec gdzie było aż 8. Były to takie gatunki jak: storczyk bladek *Orchis pallens*, dwulistnik muszy *Ophrys muscifera*, storczyk męski *Orchis mascula*, storczyk kukawka *Orchis militaris*, obuwik pospolity *Cypripedium calceolus*, podkolan biały *Platanthera bifolia*, listera jajowata *Listera ovata* oraz storczyk purpurowy *Orchis purpurea*. Na 18% stanowisk odnotowano stan wskaźnika jako niezadowalający z 1 lub 2 gatunkami storczykowymi. Na 43% stanowisk brak jest gatunków storczykowych co daje ocenę złą tego wskaźnika. Na 30% stanowisk ze względu na termin badania nie było możliwości oceny tego wskaźnika. Szczątkowość ocen nie pozwala na dokładne porównanie regionów geograficznych. Sudety nie posiadają żadnego stanowiska, na którym oceniona zostałyby liczba gatunków storczykowych. Brak jest zróżnicowania geograficznego tego wskaźnika.

Obce gatunki inwazyjne

65% stanowisk monitorowanych charakteryzuje brak obcych gatunków inwazyjnych lub występujące pojedynczo niezajmujące więcej niż 1% pokrycia co daje właściwą ocenę wskaźnika. Na 29% stanowisk wykazano występowanie obcych gatunków inwazyjnych, które występowały na mniejszej powierzchni niż 5%. Były to takie gatunki jak: robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, nawłóć późna *Solidago gigantea*, klon jesionolistny *Acer negundo*, konyza kanadyjska *Conyza canadensis*. 5% stanowisk porasta więcej niż 5% obcych gatunków inwazyjnych. Są to nawłóć późna *Solidago gigantea*, przymiotno gałęziste *Erigeron ramosus*, kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*. Najgorzej jest na stanowisku Gródek 2 gdzie *Echinocystis lobata* porasta 80% powierzchni siedliska. W przypadku tego wskaźnika najlepsza sytuacja jest w Sudetach, wszystkie stanowiska otrzymały FV. Bardzo dobrze jest również na Wyżynie Małopolskiej

większość stanowisk otrzymała ocenę FV. Najgorzej zostały ocenione stanowiska w środkowej Polsce. To tam zlokalizowana jest większość stanowisk, które otrzymały ocenę U2 lub U1.

Rodzime gatunki ekspansywnych roślin zielnych

32% stanowisk monitorowanych w latach 2013-2014 wykazuje właściwy stan pod względem rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych. Na tych stanowiskach nie występują rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych lub miejscami występuje trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. 51% stanowisk otrzymało ocenę U1. Powodem niskiej oceny wskaźnika jest występowanie następujących gatunków: ciemiężyk biało kwiatowy *Vincetoxicum hirundinaria*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, bylica pospolita *Artemisia vulgaris*, sałata kompasowa *Lactuca seriola*, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, żółtlica drobnokwiatowa *Galinsoga parviflora*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*. Gatunki te nie tworzą zwartych płatów i występują na niewielkiej powierzchni. Na 16% stanowisk wskaźnik został oceniony jako zły m. in. ze względu na masowe występowanie kłosownicy pierzastej *Brachypodium pinnatum* oraz rajgrasu wyniosłego *Arrhenatherum elatius*. Najgorzej jest na stanowisku Jaworzno Jeleń – G. Rudna i G. Staberek gdzie pokrycie przez gatunki ekspansywne osiąga wartość 84% i 4 gatunki (jeżyna *Rubus sp.* 1%, orlica pospolita *Pteridium aquilinum* 1%, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum* 80%, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos* 3%). Wyżyna Małopolska posiada w tym przypadku największy odsetek stanowisk z najwyższą oceną. Zdecydowanie gorzej jest w Sudetach na Polesiu oraz na Wyżynie Wołyńskiej.

Zachowanie strefy ekotonowej

Wskaźnik zachowanie strefy ekotonowej na 39% stanowisk został określony jako właściwy. Występuje tam stopniowe przejście w inne naturalne i półnaturalne zbiorowiska roślinne oraz murawy te nie graniczą bezpośrednio ze zbiorowiskami antropogenicznymi. Na 41% stanowisk murawy graniczą częściowo z polami uprawnymi lub z lasem co daje ocenę niezadowalającą. 16% stanowisk otrzymało ocenę U2, gdzie występuje ostra granica między murawami i innymi zbiorowiskami, którymi są w tym przypadku pola uprawne lub zabudowaniami. Taka sytuacja miała miejsce np. na stanowiskach Węże i Dworzyska. Brak zróżnicowania geograficznego tego wskaźnika.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 3. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań – region alpejski (13 stanowisk)

Obszar NATURA 2000 (województwo jeżeli nie leży w obszarze)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach (13 stanowisk)							
		Powierzchnia siedliska		Specyficzna struktura i funkcja		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
		Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
śląskie	Duży Grojec	-	U2	-	U2	-	U2	-	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska 1	U2	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska 2	U2	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska 3	U2	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2

	4								
Beskid Śląski	Góra Matyska 5	U1	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska 5A	-	U1	-	U1	-	U2	-	U2
Beskid Śląski	Góra Matyska 6	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2
Beskid Żywiecki	Mały Grojec	-	U1	-	U2	-	U1	-	U2
Pieniny	Długa Grapa	U2	FV	U2	U1	FV	FV	U2	U1
Pieniny	Goła Góra	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Pieniny	Grabczycha	XX	FV	U1	U1	XX	FV	U1	U1
Pieniny	Podskalnia Góra	XX	FV	FV	FV	XX	FV	FV	FV
Suma ocen poszczególnych parametrów		FV - 1 U1 - 1 U2 - 6 XX - 2	FV - 4 U1 - 8 U2 - 1 XX - 0	FV - 1 U1 - 2 U2 - 7 XX - 0	FV - 1 U1 - 8 U2 - 4 XX - 0	FV - 2 U1 - 0 U2 - 6 XX - 2	FV - 4 U1 - 1 U2 - 8 XX - 0	FV - 1 U1 - 2 U2 - 7 XX - 0	FV - 1 U1 - 3 U2 - 9 XX - 0

UWAGA! Wytluszczonym drukiem zaznaczono stanowiska monitorowane w 2014 roku

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska dla stanowisk monitorowanych w latach 2013-2014 w 62% jest niezadowolająca. W 8% ocena jest zła. Porównując wyniki z latami ubiegłymi w przypadku 53% stanowisk wskaźnik powierzchnia siedliska poprawił się. Np. na stanowisku Długa Grapa poprawa oceny parametru wynikała ze względu na odkrzaczenie części stoku co spowodowało zwiększenie powierzchni siedliska w stosunku do lat ubiegłych. Dla siedliska Góra Matyska 5 wskaźnik ten pozostał bez zmian na poziomie U1. Monitoring przeprowadzono ponadto w 3 niemonitorowanych dotychczas stanowiskach przy czym na dwóch z nich powierzchnia siedliska otrzymała ocenę U1. Powodem niższej oceny parametru jest mała powierzchnia murawy oraz zarastanie. Na stanowisku Duży Grojec ocena wyniosła U2, ze względu na zmniejszającą się powierzchnię płatu.

Specyficzna struktura i funkcje

Parametr specyficzna struktura i funkcja w 62% przypadków stanowisk monitorowanych został oceniony jako niezadowolający. Niska ocena parametru wynika przede wszystkim z nisko ocenionego wskaźnika „gatunki charakterystyczne” oraz „ekspansja krzewów i podrostu drzew”. 4 stanowiska otrzymały ocenę U2. Stanowiska Góra Matyska 4 oraz Góra Matyska 6 otrzymały złą ocenę parametru ze względu na małą liczbę występujących gatunków charakterystycznych, brak gatunków storczykowych oraz ekspansję krzewów i podrostu drzew powyżej 25% powierzchni. Stanowisko Mały Grojec otrzymało złą ocenę ze względu na ekspansję kłosownicy pierzastej *Brachypodium pinnatum* osiagającej miejscami nawet do 50% pokrycia powierzchni. Natomiast stanowisko Duży Grojec otrzymało złą ocenę parametru ze względu na wskaźnik „ekspansja krzewów i podrostu drzew” oceniony na U2. Na tym stanowisku pokrycie przez drzewa i krzewy wynosi do 70% powierzchni tworząc zwarte zarośla. Stanowisko Podskalnia Góra posiada właściwą ocenę specyficznej struktury i funkcji. Podobnie jak w przypadku parametru powierzchnia siedliska ocena stanowiska Długa Grapa poprawiła się ze względu na wycinkę krzewów i poprawę oceny wskaźnika ekspansja krzewów i podrostu drzew. W 38% przypadków stanowisk, których monitoring był powtarzany parametr ten poprawił się z U2 na U1 w stosunku do lat ubiegłych. Powodem poprawy oceny na tych stanowiskach jest wyżej oceniony wskaźnik kardynalny rodzime ekspansywne gatunki roślin zielnych.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony badanych stanowisk w latach 2013-2014 w 62% są złe. Zaznacza się brak użytkowania, postępująca sukcesja ekologiczna oraz brak ochrony czynnej. Tylko w jednym przypadku istnieje duże prawdopodobieństwo, że mimo nie podjęcia działań ochronnych siedlisko może przetrwać na

niewielkiej powierzchni w rejonie osuwiska. Perspektywy ochrony w porównaniu do lat ubiegłych pozostały bez zmian. Perspektywy ochrony pozostałych stanowisk są właściwe. Stanowiska te podlegają zabiegom ochronnym i są pod nadzorem Pienińskiego Parku Narodowego. Powierzchnia muraw w tym rejonie w najbliższych latach nie powinna ulec pomniejszeniu. Wszystkie stanowiska utrzymały swoją ocenę z poprzedniego etapu. Najlepiej ocenione są stanowiska w Pieninach a najgorzej w Beskidzie Śląskim.

Ocena ogólna

Ocena ogólna 69% stanowisk jest zła. Przynajmniej jeden z parametrów składający się na ocenę ogólną w każdym z tych stanowisk został oceniony na U2. Ocena ogólna 3 stanowisk zlokalizowanych w Pieninach w ¼ jest niezadowolająca ze względu na ekspansję krzewów i podrostu drzew, jedynie na stanowisku Podskalnia Góra jest właściwa. Ocena ogólna stanowiska Długa Grapa uległa poprawie ze względu na wykonywane tam zabiegi ochronne i poprawę oceny wskaźników. Na pozostałych stanowiskach ocena ogólna nie uległa zmianie. Lepsze oceny otrzymały stanowiska w Pieninach a gorsze w Beskidzie Śląskim.

Tab. 4. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań – region kontynentalny (147 stanowisk)

Obszar NATURA 2000 (województwo jeżeli nie leży w obszarze)	Stanowisko	Oceny na stanowiskach (147 stanowisk)							
		Powierzchnia siedliska		Specyficzna struktura i funkcja		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
		Wyniki poprze dnich badań	Wyniki obecny ch badań	Wyniki poprze dnich badań	Wyniki obecny ch badań	Wyniki poprze dnich badań	Wyniki obecny ch badań	Wyniki poprze dnich badań	Wyniki obecny ch badań
mazowieckie-	Iłża	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
świętokrzyskie-	Boria / Stoki Małe	FV	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1
świętokrzyskie-	Polichno	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Dolina Kamiennej	Pętrowice	U2	U1	U2	U1	U2	U1	U2	U1
Dolina Kamiennej	Stoki Duże	FV	U2	U1	FV	U1	U1	U1	U2
Ostoja Kozubowska	Polana Polichno	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Ostoja Nidziańska	Winiary Zagojskie 1	-	FV	-	FV	-	FV	-	FV
Pasma Krowiarki	Mielnik - Piotrowice	U1	U1	U1	U1	FV	XX	U1	U1
Pasma Krowiarki	Mielnik południe	FV	FV	U1	U1	XX	XX	U1	U1
Pasma Krowiarki	Mielnik wschód	U1	U1	U1	U1	XX	XX	U1	U1
Stawska Góra	Stawska Góra	U2	FV	U1	U1	U1	U1	U2	U1
Wzgórza Chęcińsko- Kieleckie	Góra Czubata	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1	U1
Wzgórza Chęcińsko- Kieleckie	Góra Miedzianka	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Wzgórza Chęcińsko- Kieleckie	Góra Rzepka	FV	FV	U1	U1	FV	U1	U1	U1

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Góra Sosnówka	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Grząby Bolmińskie	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1	U1
Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Leśna Góra	FV	FV	U1	FV	FV	U1	U1	U1
Zachodniowołyńska Dolina Bugu	Czumów	-	FV	-	U2	-	FV	-	U2
Zachodniowołyńska Dolina Bugu	Czumów 3	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Zachodniowołyńska Dolina Bugu	Gródek 1	FV	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Zachodniowołyńska Dolina Bugu	Gródek 2	U1	U1	U1	U2	U1	U2	U1	U2
Zachodniowołyńska Dolina Bugu	Gródek 3	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
dolnośląskie	Bystra	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2
dolnośląskie	Kamienny Grzbiet szczyt	FV	FV	FV	U2	FV	U1	FV	U2
dolnośląskie	Kamienny Grzbiet-transekt	U1	FV	U1	U2	FV	U1	U1	U2
dolnośląskie	Nasławicewsch transekt	U1	FV	U1	U1	U2	U2	U1	U2
dolnośląskie	Nasławiczach transrekt	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1	U1
dolnośląskie	Przemitów	U1	FV	U2	U1	U1	XX	U2	U1
dolnośląskie	Słupice	U1	FV	FV	U1	FV	U1	U1	U1
dolnośląskie	Wapienniki	U1	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1
dolnośląskie	Wzgórze Rozalii	U1	U1	FV	U1	U1	U2	U1	U2
lubelskie	Ciechanki łańcuchowski e	U2	U2	U1	U2	XX	U2	U2	U2
lubelskie	Dworzyska	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
lubelskie	Gródek 4	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
lubelskie	Izbica	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2
lubelskie	Izbicki Przełom Wieprza Tarnogóra	FV	FV	FV	U1	FV	U1	FV	U1
lubelskie	Tarnogóra 2	U1	U1	U2	U2	U2	U1	U2	U2
mazowieckie	Zakrętkowa Góra	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
podkarpackie	Dubnik	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
podlaskie	Drohiczyn 1	U1	U2	U1	U2	XX	U2	U1	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

podlaskie	Drohiczyn 2	U2	U2	U1	U2	XX	U2	U2	U2
podlaskie	Głogi	U2	U2	U1	U2	FV	U1	U1	U2
podlaskie	Góra Uszeście	U1	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U2
podlaskie	Góra Zamkowa koło Mielnika	U1	U1	U1	U1	XX	U1	U1	U1
podlaskie	Oślowo	U1	U2	U1	U2	XX	U2	U1	U2
podlaskie	Oślowo pod Wysokim	-	U1	-	U1	-	U1	-	U1
podlaskie	Wólka Nadbużańska	U1	U1	U1	U2	XX	U2	U2	U2
śląskie	Brudzowice Krzanów	U1	FV	U1	U1	U2	FV	U1	U1
śląskie	Brzękowice Wał i Dąbie	U2	U2	U1	U1	U2	U2	U1	U2
śląskie	Czubatka	U1	U1	U1	U1	U1	XX	U1	U1
śląskie	Dzieńkowice – G. Gąsiorowa	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U1	U2
śląskie	Imielin – G. Golcówka	U1	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1
śląskie	Imielin Pasieczki	U2	FV	U2	FV	U2	FV	U2	FV
śląskie	Jaworzno Bory – G. Bielana	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
śląskie	Jaworzno Jeleń – G. Rudna i G. Staberek	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U1	U2
śląskie	Pilica	U1	U2	U1	U2	U1	U2	U1	U2
śląskie	Rogoźnik – Na Wale	FV	U1	FV	FV	U1	FV	FV	U1
śląskie	Sączów – Dziewicza Góra	FV	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1
śląskie	Strzyżowice – G. Równa	U1	U1	U1	U1	U1	FV	U1	U1
śląskie	Wierbka, wzgórze z kamieniołomem	U1	U2	U1	U1	U1	U2	U1	U2
świętokrzyskie	Garb Pińczowski	XX	FV	FV	U1	XX	FV	FV	U1
świętokrzyskie	Krzyżanowice	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
świętokrzyskie	Lasocin	U1	U1	U2	U2	U1	U1	U2	U2
świętokrzyskie	Szczyry	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Dolina Górnej Rospudy	Filipów N	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Dolina Górnej Rospudy	Filipów S	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Dolina Kamiennej	Podgrodzie	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Dolina Kamiennej	Zarzecze	U1	U1	U2	U2	FV	FV	U2	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

Dolina Noteci	Skarpy Ślesieńskie I (Trzeciewnica)	U1	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Dolina Noteci	Skarpy Ślesieńskie II (Źródliko)	U1	FV	U1	U1	U2	FV	U2	U1
Dolina Noteci	Skarpy Ślesieńskie III (Ostnice)	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Dolina Prądnika	Góra Koronna – Skały Kawalerskie	U2	U2	U1	U1	U1	U1	U2	U2
Dolina Prądnika	Grodzisko-masyw Długiej Skały	U1	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Dolina Prądnika	Skała Krzyżowa w Prądniku Korzkiewskim	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Dolina Prądnika	Skały Panieńskie	U1	U1	U1	U1	U1	FV	U2	U1
Dolina Prądnika	Skały Wdowie	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Dolna Odra	Gozdowice	U1	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Dolna Odra	Kostrzynek	U1	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Dolna Odra	Murawa z Zagorzałkiem	U2	U2	U1	U1	FV	U1	U1	U2
Dolna Odra	Raduń	U1	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Dolna Odra	Wrzosowiska Cedyńskie	U1	U2	U1	U1	FV	U1	U1	U2
Dolna Odra	Zatoń Dolna	U1	U1	U2	U2	FV	FV	U2	U2
Góry Bardzkie	Bardo-kamieniołom	U1	U1	FV	U1	FV	U1	U1	U1
Góry Bardzkie	Przełom Nisy skałka zach.	U1	U1	U1	U1	U1	U2	U1	U2
Góry Bardzkie	Przełom Nisy zach.	FV	FV	FV	U1	FV	XX	FV	U1
Góry Bardzkie	przełom Nisy-transekt	U1	U1	U1	U2	FV	U2	U1	U2
Góry i Pogórze Kaczawskie	Miłek-wyrobisko	FV	FV	U1	U1	U1	U2	U1	U2
Góry i Pogórze Kaczawskie	Mysłów	U1	XX	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Góry i Pogórze Kaczawskie	Połom	U2	XX	U2	U2	U2	U1	U2	U1
Góry i Pogórze Kaczawskie	Rochowice	U1	XX	U1	U2	U1	U2	U1	U2
Grodzoczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 1	U1	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV
Grodzoczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 2	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV	U1
Grodzoczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 3 - Raczyn	U1	U2	U1	U2	FV	U1	U1	U2

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

Izbicki Przełom Wieprza	Tarnogóra 1	FV	FV	U1	U2	FV	U1	U1	U2
Izbicki Przełom Wieprza	Tarnogóra 3	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1	U1
Izbicki Przełom Wieprza	Wał	U2	U1	U2	U2	U2	U2	U2	U2
Kalina-Lisinieć	Kalina Lisinieć	FV	FV	FV	FV	FV	FV	U1	FV
Kąty	Kąty 1	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Masyw Ślęży	Radunia – skałka przy drodze	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Masyw Ślęży	Radunia - szczyt	U1	FV	U1	U2	U2	U1	U1	U2
Murawy na Pojezierzu Etckim	Straduny	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Ostoja nad Bobrem	Radomice	U1	U1	U1	U2	FV	U2	U1	U2
Ostoja Nidziańska	Prześlin	U1	FV	U1	FV	U1	FV	U1	FV
Ostoja Nidziańska	Skorocice	U2	U1	U2	U1	U1	U2	U2	U2
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Biakło	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Góra Zamkowa koło Olsztyna	XX	FV	U1	FV	U1	U1	U1	U1
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Lipówki	U2	U2	U2	U1	U1	U1	U2	U2
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Lisica	U2	U2	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	Towarne Duże	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2
Ostoja Przemyska	Makowa_E1 - "Góra Filipa"	FV	FV	FV	FV	U1	U1	U1	U1
Ostoja Przemyska	Makowa_E2	FV	U2	U1	U1	U2	U2	U2	U2
Ostoja Przemyska	Rybotycze 1	U2	U2	U1	U1	U2	U1	U2	U2
Ostoja Przemyska	Rybotycze 2	FV	U2	U1	FV	U1	U1	U1	U2
Ostoja Przemyska	Rybotycze 3	FV	U1	U1	U1	U2	U2	U2	U2
Ostoja Stawiany	Stawiany	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Ostoja Suwalska	Szurpiły	U1	U1	U2	U2	U1	U1	U2	U2
Ostoja Szaniecko-Solecka	Ostra Góra	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV

Ostoja Środkowojurajska	Niegowonice II	U2	U1	U1	U2	U1	XX	U1	U2
Ostoja Środkowojurajska	Wlk. Grochowiec	U1	FV	U1	FV	U1	FV	U1	FV
Ostoja Wigierska	Krzywe	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Pasmo Krowiarki	Nowy Waliszów 1	U1	XX	U1	FV	XX	FV	U1	FV
Pasmo Krowiarki	Piotrowice południe	U2	XX	U1	U2	U1	U2	U2	U2
Pasmo Krowiarki	Piotrowice wieś	FV	XX	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Pasmo Krowiarki	Rogóżka	U1	XX	U2	U1	U1	FV	U2	U1
Pasmo Krowiarki	Romanowo 1	U1	XX	U1	U1	XX	U1	U1	U1
Pasmo Krowiarki	Żelazno kamieniołom	U1	XX	U2	U1	XX	FV	U2	U1
Pojezierze Sejneńskie	Jezioro Gaładuś	U1	U1	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Przełom Wisły w Małopolsce	Biedzychów	U1	U1	U2	U2	U2	U1	U2	U2
Przełom Wisły w Małopolsce	Dobre	U1	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U1
Przełom Wisły w Małopolsce	Nowe	FV	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Przełom Wisły w Małopolsce	Oblasz	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Przełom Wisły w Małopolsce	Okale	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Puszcza Kampinowska	Demboskie Góry	U2	U1	U2	U1	U2	U1	U2	U1
Puszcza Kampinowska	Jakubowskie Góry	U2	U1	U2	U1	U2	U1	U2	U1
Puszcza Kampinowska	Łużowa Góra	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2
Puszcza Kampinowska	Stara Dąbrowa	U2	U2	U2	U2	U2	U1	U2	U2
Puszcza Kampinowska	Wilkowska Góra	U2	U2	U2	U1	U2	U1	U2	U1
Torfowiska Chełmskie	Bagno Serebryskie	U2	U2	U2	U2	FV	U1	U2	U2
Torfowiska Chełmskie	Rezerwat Brzeźno	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Torfowiska Chełmskie	Rezerwat Roskosz 1	U1	U1	FV	U1	FV	FV	FV	U1
Torfowiska Chełmskie	Rezerwat Roskosz 3	U2	U2	U2	U2	XX	U1	U2	U2
Wały	Wały I	U2	FV	FV	FV	U1	FV	FV	FV
Wały	Wały II	FV	FV	U2	U1	FV	FV	U2	U1
Załączański Łuk Warty	Góra Zelce 1	FV	U1	U2	U2	U1	U1	U2	U2
Załączański Łuk Warty	Węże	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2	U2

Zbocza Płutowskie	Kiełp I	U1	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Zbocza Płutowskie	Kiełp II	U1	FV	FV	U1	FV	FV	FV	FV
Suma ocen poszczególnych parametrów		FV - 43	FV - 58	FV - 25	FV - 23	FV - 45	FV - 44	FV - 17	FV - 17
		U1 - 73	U1 - 51	U1 - 90	U1 - 81	U1 - 58	U1 - 67	U1 - 87	U1 - 68
		U2 - 26	U2 - 29	U2 - 28	U2 - 42	U2 - 27	U2 - 28	U2 - 39	U2 - 61
		XX - 2	XX - 9	XX - 0	XX - 0	XX - 13	XX - 7	XX - 0	XX - 0

UWAGA! Wytłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska monitorowane w 2014 roku

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska stanowisk monitorowanych w latach 2013-2014 w 40% stanowisk jest właściwa. Ma ona stabilną powierzchnię, nie zmniejsza się, miejscami powiększa. W 35% stanowisk stan powierzchni siedliska jest niezadowolający. Powodem niskiej oceny wskaźnika jest zmniejszenie się powierzchni płatu w skutek zacienienia oraz wkraczania zarośli. Pozostałe stanowiska otrzymały ocenę złą. Powierzchnia siedliska zmniejszyła się tam w dużym stopniu, tak jest np. na stanowiskach Stara Dąbrowa oraz Osłowo. Na 9 stanowiskach ocena tego parametru jest nieznaną ze względu na brak wcześniejszych danych na temat tych stanowisk. Na wszystkich stanowiskach, na których ocena parametru powierzchnia siedliska jest niższa niż w poprzednich badaniach monitoringowych wynika z dość znacznego pomniejszenia się powierzchni siedliska, przede wszystkim z powodu zarastania, czasami z powodu zniszczenia mechanicznego warstwy runi. Zwiększanie powierzchni siedliska ma miejsce np. na stanowisku Kiełp I, gdzie ocena tego parametru uległa poprawie.

Specyficzna struktura i funkcja

Parametr specyficzna struktura i funkcja na 16% stanowisk został oceniony jako właściwy. Na tych stanowiskach wszystkie wskaźniki kardynalne zostały ocenione na FV. Na 56% stanowisk specyficzną strukturę i funkcję określono jako niezadowolającą. Ocena taka wynika głównie z nisko ocenionego parametru rodzime gatunki ekspansywnych roślin zielnych. Najczęściej odnotowanymi gatunkami ekspansywnymi były: kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos*, orlica pospolita *Pteridium aquilinum*. 29% stanowisk zostało oceniony jako zły pod kątem tego parametru. Najgorzej jest na stanowisku Gródek 2 gdzie aż 5 wskaźników specyficznej struktury i funkcji zostało ocenionych jako złe, a 1 na U1. Pogorszenie się oceny tego parametru w stosunku do lat ubiegłych wynika głównie z pogorszenia się oceny wskaźnika gatunki ekspansywnych roślin zielnych. Najlepsze oceny otrzymały stanowiska zlokalizowane na wyżynie krakowsko-częstochowskiej.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony na stanowiskach w 30% są właściwe. Na tych stanowiskach przez najbliższe lata stan siedliska nie powinien ulec zmianie. Na 46% stanowiska perspektywy ochrony są niezadowolające. Zarastanie przez krzewy i podrost drzew, ekspansja gatunków rodzimych roślin zielnych, brak zabiegów ochronnych głównie koszenia sprawiają, że perspektywy ochrony na tych stanowiskach są niepewne. Aby siedlisko się utrzymało konieczne jest natychmiastowe wprowadzenie ochrony czynnej. 19% stanowisk otrzymało ocenę U2 gdzie jeżeli nie wprowadzi się natychmiast działań ochronnych są niewielkie szanse na przetrwanie siedliska.. Jest to m. in. stanowisko Gródek 2, które jest zagrożone przez występowanie tam gatunków inwazyjnych oraz synantropijnych. Na 5 stanowiskach perspektywy ochrony pogorszyły się, wśród tych stanowisk jest również stanowisko Gródek 2.

Ocena ogólna

12% stanowisk monitorowanych w latach 2013-2014 oceniono jako właściwe. Na tych stanowiskach wszystkie parametry zostały ocenione na FV. 47% stanowisk otrzymało ocenę U1, pozostałe 42% stanowisk otrzymały ocenę U2. Tak niska ocena wynika z już wymienianych nisko ocenionych wskaźników dotyczących rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych oraz ekspansji krzewów i podrostu drzew. Na kilku stanowiskach ocena uległa poprawie, natomiast na kilkunastu uległa pogorszeniu.

Zestawienie ocen wskaźników na obszarach Natura 2000

Tab. 5. Wskaźniki na obszarach Natura 2000 - region alpejski (3 obszary)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (3 obszary)				Suma
		FV	U1	U2	XX	
		właściwa	niezadowolająca	zła	Nieznana	
	Powierzchnia siedliska	1	2	0	0	3
Specyficzna struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	2	1	0	0	3
	Gatunki charakterystyczne	1	2	0	0	3
	Liczba gatunków storczykowatych	1	0	2	0	3
	Obce gatunki inwazyjne	3	0	0	0	3
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	2	0	1	0	3
	Zachowanie strefy ekotonowej	3	0	0	0	3
	Ocena parametru specyficzna struktura i funkcje	1	1	1	0	3
Perspektywy ochrony	1	1	1	0	3	

Tab. 6. Wskaźniki na obszarach Natura 2000 – region kontynentalny (32 obszary)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (32 obszary)				Suma
		FV	U1	U2	XX	
		właściwa	niezadowolająca	zła	Nieznana	
	Powierzchnia siedliska	9	14	4	5	32
Specyficzna struktura i funkcje	Ekspansja krzewów i podrostu drzew	7	12	6	7	32
	Gatunki charakterystyczne	19	5	1	7	32
	Liczba gatunków storczykowatych	5	13	5	9	32
	Obce gatunki inwazyjne	13	11	1	7	32
	Rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych	5	16	3	8	32
	Zachowanie strefy ekotonowej	9	12	2	9	32
	Ocena parametru specyficzna struktura i funkcje	4	18	9	1	32
Perspektywy ochrony	9	18	2	3	32	

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony siedliska przyrodniczego, w tym jego parametrów w obszarach Natura 2000

Tab. 7. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach NATURA 2000 i porównanie wyników badań - region alpejski (3 obszary)

Obszary NATURA 2000	Oceny dla obszarów NATURA 2000							
	Powierzchnia siedliska		Specyficzna struktura i funkcje		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
Beskid Śląski	U2	U1	U2	U1	U2	U2	U2	U2
Beskid Żywiecki	-	U1	-	U2	-	U1	-	U2
Pieniny	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Suma ocen poszczególnych parametrów	FV - 1	FV - 1	FV - 1	FV - 1	FV - 1	FV - 1	FV - 1	FV - 1
	U1 - 0	U1 - 2	U1 - 0	U1 - 1	U1 - 0	U1 - 1	U1 - 0	U1 - 0
	U2 - 1	U2 - 0	U2 - 1	U2 - 1	U2 - 1	U2 - 1	U2 - 1	U2 - 2
	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0	XX - 0

UWAGA! Wytluszczonym drukiem zaznaczono obszary monitorowane w 2014 roku

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska dwóch obszarów jest niezadowolająca. Do takiej oceny przyczyniła się mała powierzchnia izolowanych stanowisk, które wyraźnie zmniejszyły swoją powierzchnię od poprzednich badań terenowych. Na terenie Pienin powierzchnia muraw kserotermicznych była właściwa i pozostała bez zmian w stosunku do poprzednich badań.

Specyficzna struktura i funkcja

Specyficzna struktura i funkcje w obszarze Beskid Śląski jest niezadowolająca, zaś w obszarze Beskid Żywiecki zła. Oceny te wynikają z algorytmu zawartego w metodyce. Parametr w obszarze Beskid Śląski obniża brak występowania gatunków storczykowych oraz zbyt mała liczba gatunków charakterystycznych. Do tak niskiej oceny parametru w obszarze Beskid Żywiecki przyczynił się wskaźnik rodzime ekspansywne gatunki roślin zielnych, który został oceniony na U2. Specyficzna struktura i funkcja w Pieninach nie zmieniła się i nadal jest właściwa.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony w obszarze Beskid Śląski są złe, w obszarze Beskid Żywiecki niezadowolające. Niska ocena obszarów wynika z braku użytkowania rolniczego, postępującej sukcesji oraz presji turystyki pieszej i motorowej. Perspektywy ochrony Pienin pozostały bez zmian i są właściwe, brak czynników które zagrażałyby istnieniu siedliska w tym obszarze.

Ocena ogólna

Ocena ogólna dwóch obszarów jest zła. Stan taki wynika z powodu występowania co najmniej jednego parametru ocenionego na U2. W przypadku obszaru Beskid Śląski są to perspektywy ochrony, natomiast w przypadku obszaru Beskid Żywiecki jest to specyficzna struktura i funkcje. W przypadku obszaru Beskid Śląski w stosunku do poprzedniego monitoringu uległy poprawie powierzchnia siedliska, oraz specyficzna struktura i funkcje, ocena tych parametrów poprawiła się z U2 na U1. Perspektywy ochrony i ocena ogólna

nie uległa zmianie. W przypadku obszaru Natura 2000 Pieniny ocena ogólna jest właściwa i pozostała bez zmian w porównaniu z poprzednimi badaniami monitoringowymi.

Tab. 8. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na obszarach NATURA 2000 i porównanie wyników badań – region kontynentalny (29 obszarów)

Obszary NATURA 2000	Oceny dla obszarów NATURA 2000							
	Powierzchnia siedliska		Specyficzna struktura i funkcja		Perspektywy ochrony		Ocena ogólna	
	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
Stawska Góra	-	FV	-	U1	-	U1	-	U1
Zachodniow ołyńska Dolina Bugu	FV	FV	U1	U1	FV	FV	U1	U1
Dolina Kamiennej	-	U1	-	FV	-	U1	-	U1
Dolina Górnej Rospudy	-	U1	-	U1	-	FV	-	U1
Dolina Noteci	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2	U1
Dolina Prądnika	U1	FV	U2	U1	U1	FV	U2	U1
Dolna Odra	U2	U1	U2	U1	U1	U1	U2	U1
Góry Bardzkie	U1	U1	U1	U2	FV	U1	U1	U2
Góry i Pogórze Kaczawskie	U1	XX	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Grodzcyń i Homole koło Dusznik	U1	U1	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Izbicki Przełom Wieprza	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Kalina-Lisinec	U1	FV	U1	FV	FV	FV	FV	FV
Kąty	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV	FV
Masyw Ślęży	U1	U1	U1	U2	U1	U1	U1	U2
Murawy na Pojezierzu Etckim	-	U1	-	U2	-	U1	-	U2
Ostoja nad Bobrem	-	U1	-	U2	-	U2	-	U2
Ostoja Nidziańska	U1	FV	U1	U1	FV	U1	U1	U1
Ostoja Olsztyńsko-Mirowska	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Ostoja Przemyska	U1	U2	U1	U1	U1	U1	U1	U2

Ostoja Stawiany	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
Ostoja Suwalska	-	U1	-	U2	-	U1	-	U2
Ostoja Środkowoju rajska	U1	XX	U1	XX	U2	XX	U2	XX
Ostoja Szaniecko-Solecka	-	XX	-	XX	-	XX	-	XX
Ostoja Wigierska	FV	FV	U1	U1	U1	U1	U1	U1
Pasmo Krowiarki	U2	XX	U1	U1	U2	U2	U2	U2
Pojezierze Sejneńskie	-	U1	-	U1	-	FV	-	U1
Przełom Wisły w Małopolsce	U2	U2	U1	U2	U2	U1	U2	U2
Puszcza Kampinowska	U2	U2	U2	U2	U2	U1	U2	U2
Torfowiska Chełmskie	U1	U1	FV	U1	FV	U1	FV	U1
Wały	U2	FV	U1	U1	U1	FV	U1	U1
Załączniański Łuk Warty	-	U2	-	U2	-	U1	-	U2
Zbocza Płutowskie	U2	FV	U2	U1	U1	FV	U2	U1
Suma ocen poszczególnych parametrów	FV – 4 U1 – 11 U2 – 7 XX – 0	FV – 9 U1 – 14 U2 – 4 XX – 4	FV – 2 U1 – 16 U2 – 4 XX – 0	FV – 3 U1 – 17 U2 – 9 XX – 2	FV – 6 U1 – 12 U2 – 4 XX – 0	FV – 9 U1 – 18 U2 – 2 XX – 2	FV – 3 U1 – 11 U2 – 8 XX – 0	FV – 2 U1 – 16 U2 – 11 XX – 2

UWAGA! Wytluszczonym drukiem zaznaczono obszary monitorowane w 2014 roku

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska prawie połowy obszarów została oceniona jako niezadowolająca. Przyczyniła się do tego sukcesja, która na większości stanowisk jest powodem pomniejszania powierzchni muraw. Jedynie kilka obszarów otrzymało ocenę złą tego parametru. W kilku obszarach nie było możliwości oceny tego parametru. Pozostałe obszary posiadają stan właściwy tego parametru. Powierzchnia muraw kserotermicznych w tych obszarach powiększa się lub przynajmniej jest stabilna. W kilku obszarach w skutek wykonywania zabiegów ochronnych ocena parametru polepszyła się i również w kilku obszarach ocena uległa pogorszeniu w skutek zmniejszania się powierzchni siedliska głównie z powodu postępującej sukcesji.

Specyficzna struktura i funkcje

Specyficzna struktura i funkcje obszarów Natura 2000 w 1/3 otrzymała ocenę złą. Powodem niskiej oceny jest przede wszystkim występowanie w obszarze stanowisk na, których postępuje sukcesja co wpływa na ocenę parametru specyficznej struktury i funkcji. Ponad połowa obszarów otrzymała ocenę niezadowolającą z przyczyn podobnych jak poprzednie obszary jednak występujące w mniejszej skali. Np. w przypadku obszaru Zachodniowołyńska Dolina Bugu występowanie rodzimych ekspansywnych gatunków roślin zielnych takich jak kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*, ciemiężyk białokwiatowy *Vincetoxicum hirsutum* oraz trzcinnik piaskowy *Calamagrostis epigejos* przyczyniło się do oceny niezadowolającej. W Ostoi Stawiany ocena tego parametru jest nieznaną. Pozostałe stanowiska posiadają

właściwą specyficzną strukturę i funkcję. W kilku obszarach ocena parametru uległa pogorszeniu a w kilku poprawie.

Perspektywy ochrony

Prawie 60% obszarów otrzymało ocenę niezadowalającą tego parametru. Perspektywy ochrony w tych obszarach przy nie wprowadzeniu natychmiastowych zabiegów ochronnych są niepewne. 1/3 obszarów ma właściwe perspektywy ochrony, istnieją duże szanse, że przez najbliższe lata siedlisko w tych obszarach przetrwa. Jedynie dwa obszary otrzymały złą ocenę, są to obszary Natura 2000 Pasma Krowiarki i Ostoja nad Bobrem. W kilku obszarach perspektywy ochrony uległy poprawie na skutek wykonywania zabiegów ochronnych. Również w kilku obszarach ocena tego parametru uległa pogorszeniu ze względu na brak zabiegów ochronnych i postępującej przez to sukcesji.

Ocena ogólna

Ponad połowa obszarów Natura 2000 monitorowanych w latach 2013-2014 otrzymała ocenę niezadowalającą, ok. 35% złą a ok. 7% właściwą. Powodem niskiej oceny tego parametru jest przede wszystkim postępowanie sukcesji, brak zabiegów ochronnych głównie wypasu oraz niepewne perspektywy co do przetrwania siedliska w najbliższych 10 latach. W kilku obszarach ocena ogólna uległa poprawie na skutek wykonywania zabiegów ochronnych. Również w kilku obszarach ocena tego parametru uległa pogorszeniu ze względu na brak zabiegów ochronnych i postępującej przez to sukcesji.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 9. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań – region alpejski (13 stanowisk)

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny			Wpływ neutralny			Wpływ negatywny			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	2	0	0	1	0	0	0	2	0	0	nie
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	6	0	0	0	0	0	0	6	0	0	nie
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	7	0	0	0	0	0	0	7	0	0	5
B02.03	Usuwanie podszytu	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych niewymienione powyżej	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
C01	Górnictwo w kopalniach i kamieniołomach	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	nie
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	3	0	0	0	0	0	0	2	1	0	nie
G02.09	Obserwowanie przyrody	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	

G05.07	niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	7	0	0	0	0	0	0	7	0	0	nie
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	3	0	0	0	0	0	0	0	2	1	6
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	6	0	0	0	0	0	0	4	0	2	nie

Najczęściej występującymi oddziaływaniami na monitorowanych stanowiskach jest „brak lub zarzucenie pasterstwa”, „brak prowadzenia działań ochronnych” oraz „brak lub zaniechanie koszenia”. Wszystkie trzy rodzaje oddziaływań działają negatywnie na siedlisko i powodują jego zanikanie. Z tych trzech tylko „zarzucenie lub brak pasterstwa” był wykazywany w poprzednim monitoringu i to na mniejszej liczbie stanowisk. W porównaniu do lat poprzednich ogólna liczba oddziaływań zdecydowanie wzrosła, szczególnie jeżeli chodzi o oddziaływania o wpływie negatywnym. Oddziaływania które występowały w poprzednich badaniach a brak ich teraz to: „zmiana sposobu uprawy”, które było wykazywane w obrębie wszystkich 6 stanowisk w obszarze Beskidu Śląskiego. Oddziaływanie: „evolucja biocenotyczne, sukcesja” w poprzednich badaniach występowało na 100% badanych stanowisk, obecnie jest to 17% co wskazuje na wyraźną poprawę stanu siedliska mimo braku wykonywania działań ochronnych w obrębie tych stanowisk. Wszystkie pozostałe oddziaływania zostały wykazane na stanowiskach po raz pierwszy. Jedynym pozytywnym oddziaływaniem są „ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe” w obrębie stanowiska Duży Grojec. Obecność tych ścieżek objawia się mało intensywnym ruchem pieszym w obrębie siedliska, co wspomaga jego utrzymanie. Dwa z oddziaływań w obecnych badaniach monitoringowych nie były wcale wykazane. Były to: zmiana sposobu uprawy oraz wydeptywanie, nadmierne użytkowanie.

Tab. 10. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników - region kontynentalny (147 stanowisk)

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny			Wpływ neutralny			Wpływ negatywny			Czy oddziaływanie było stwierdzone w poprzednich badaniach
			A	B	C	A	B	C	A	B	C	
A	Rolnictwo	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	nie
A01	Uprawa	9	0	0	0	0	0	0	0	4	5	8
A02	Zmiana sposobu uprawy	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	8
A02.03	Usuwanie trawy pod grunty orne	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	nie
A03	Koszenie / ścinanie trawy	13	2	4	5	0	0	0	2	0	0	8
A03.01	Intensywne koszenie lub intensyfikacja	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	nie
A03.02	Nieintensywne koszenie	13	1	5	5	0	0	0	1	1	0	nie
A03.03	Zaniechanie/brak koszenia	15	0	0	0	0	0	0	9	4	2	nie
A04	wypas	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	nie
A04.01.01	intensywny wypas bydła	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	nie
A04.02	Wypas nieintensywny	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	nie

A04.02.01	nieintensywny wypas bydła	7	0	2	5	0	0	0	0	0	0	2
A04.02.02	Nieintensywny wypas owiec	8	2	1	5	0	0	0	0	0	0	nie
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	47	0	0	0	0	0	0	29	14	4	73
A06.02.02	Nieintensywne wieloletnie uprawy niedrzewne	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	nie
A07	Stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	21	0	0	0	0	0	0	2	7	12	22
A11	Inne rodzaje praktyk rolniczych, nie wymienione powyżej	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	5
B	Leśnictwo	6	0	0	0	0	0	0	1	1	4	7
B01	Zalesianie terenów otwartych	8	0	0	0	0	0	0	2	3	3	24
B01.01	Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	4	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1
B02.02	Wycinka lasu	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
B02.03	Usuwanie podszytu	3	0	1	2	0	0	0	0	0	0	2
B02.06	Przerzedzenie warstwy drzew	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	nie
B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	3	0	1	1	0	0	0	0	0	1	8
C01	Górnictwo w kopalniach i kamieniołomach	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	12
C01.01	Wydobywanie piasku i żwiru	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4
C01.07	Inna działalność Górnicza lub wydobywcza, nie wspomniana powyżej	4	0	0	0	0	0	4	0	0	0	nie
D	Transport i sieci komunikacyjne	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0	6
D01.01	ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe	27	0	0	2	1	2	10	1	4	7	31
D01.02	drogi, autostrady	13	0	0	1	0	0	2	5	5	1	18
D01.03	Parkingi samochodowe i miejsca postojowe	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	nie
D02.01	Linie elektryczne i telefoniczne	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
D06	Usprawniony dostęp do obszaru	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	nie

WYNIKI MONITORINGU W LATACH 2013-2014

E01.02	Nieciągła zabudowa miejska	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
E01.03	Zabudowa rozproszona	4	0	0	0	1	0	0	0	0	3	7
E02.03	Inne tereny przemysłowe lub handlowe	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	nie
E03	odpady, ścieki	4	0	0	0	0	0	0	1	0	3	nie
E03.01	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych	3	0	0	0	0	0	0	0	1	2	10
E06	Inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
F04.01	Plądrowanie stanowisk roślin	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
G01.02	turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych	11	0	0	0	1	1	2	0	4	4	18
G01.03	pojazdy zmotoryzowane	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	2
G01.04	turystyka górską, wspinaczka, speleologia	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
G01.04.01	Turystyka górską i wspinaczka	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	nie
G01.04.03	Rekreacyjna turystyka jaskiniowa	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	nie
G01.08	Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	nie
G02	Infrastruktura sportowa i rekreacyjna	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
G02.09	Obserwowanie przyrody	4	0	0	1	0	0	3	0	0	0	nie
G05.01	Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie	10	0	0	0	0	0	1	4	2	3	30
G05.04	Wandalizm	3	0	0	0	0	0	1	1	0	1	5
G05.07	Niewłaściwie realizowane działania ochronne lub ich brak	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	nie
H04	Zanieczyszczenia powietrza, zanieczyszczenia przenoszone drogą powietrzną	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5

H05	Zanieczyszczenia gleby i odpady stałe (z wyłączeniem zrzutów)	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	nie
H05.01	Odpadki i odpady stałe	4	0	0	0	0	0	0	0	1	3	2
I01	nierodzące gatunki zaborcze	11	0	0	0	0	0	0	1	4	6	4
I02	Problematyczne gatunki rodzime	13	0	0	0	0	0	0	5	6	2	nie
J01.01	Wypalanie	9	0	6	2	0	0	0	0	0	1	19
K01.01	Erozja	10	0	1	1	0	0	0	1	0	4	18
J03.02	Antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	nie
K02	Ewolucja biocenotyczna, sukcesja	35	0	0	0	0	0	1	9	17	8	16
K02.01	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	55	0	0	0	0	0	1	13	17	24	nie
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	13	0	0	0	0	0	0	5	4	4	nie
K02.03	eutrofizacja (naturalna)	9	0	0	0	0	0	0	0	7	2	16
K03	Międzygatunkowe interakcje wśród zwierząt	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	nie
K04.01	Konkurencja	3	0	0	0	0	0	0	0	2	1	nie
K04.05	Szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	12
K06	Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	nie
L05	zapadnięcie się terenu, osuwisko	3	0	0	0	0	0	1	0	0	2	nie

Najczęściej występującymi oddziaływaniami są: „koszenie/ ścinanie trawy”, „evolucja biocenotyczna, sukcesja”. Oddziaływanie „koszenie lub ścinanie trawy” na większości stanowisk, na których zostało wykazane ma wpływ pozytywny. Taki rodzaj zabiegów sprawia, że murawy nie zarastają i nie postępuje na nich sukcesja. Oddziaływanie to w poprzednich badaniach monitoringowych zostało wykazane 8 razy. „Ewolucja biocenotyczna, sukcesja” jest podstawowym oddziaływaniem, które występuje na murawach. Niewprowadzenie działań ochronnych może prowadzić do całkowitego zarośnięcia murawy. Kolejnym oddziaływaniem, które pojawiło się na 21 stanowiskach jest „nawożenie”. Powoduje ono negatywne skutki dla muraw, sprawia, że siedlisko staje się użyźnione co z kolei prowadzi do tego, że zaczynają wkraczać rośliny synantropijne. Oddziaływanie to występowało na 22 stanowiskach w poprzednich badaniach. Na 10 stanowiskach została uwzględniona „erozja”, która powoduje, że część stromych zboczy, na których znajdują się murawy są wymywane. Oddziaływanie to było wykazane w poprzednich latach na 18 stanowiskach. Często występującym oddziaływaniem jest występowanie ścieżek, szlaków pieszych i rowerowych. W większości przypadków mają one wpływ negatywny i prowadzą do nadmiernego wydeptywania lub rozjeżdżania siedliska. Występowanie ścieżek wiąże się ze wzmożonym ruchem

pieszych co sprzyja zaśmiecaniu siedliska. Obecność wzmożonego ruchu pieszych sprzyja również zawlekaniu nasion gatunków obcych i inwazyjnych. Na stanowisku Stawska Góra odnotowano wjazd quadami co powoduje rozjeżdżanie siedliska. W obrębie stanowiska Czumów wykazano obecność odpadów organicznych oraz różnego rodzaju pojemników po nawozach sztucznych i opryskach. Należałoby to miejsce oczyścić. Na kilkunastu stanowiskach odnotowano prowadzenie wypasu, które najlepiej przyczynia się do utrzymania siedliska jednak oddziaływanie w postaci zaniechania wypasu występuje ok. 3 razy częściej niż jego występowanie. Należy dążyć do tego aby w miarę możliwości wypas na murawach był ponownie wprowadzany

Tab. 11. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań – region alpejski (13 stanowisk)

Zagrożenie	łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach
Zaniechanie użytkowania rolnego	7	6
Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	13	1
Brak działań ochronnych	7	nie
Ewentualne uruchomienie kamieniołomu wapieni cieszyńskich	2	1
Turystyka motorowa i piesza	3	6

Wśród obecnych zagrożeń nie stwierdzono zagrożenia: „potencjalny wzrost presji urbanizacyjnej”. Zagrożenie to występowało wcześniej na 6 stanowiskach. Sukcesja jest najczęstszym zagrożeniem, które pojawia się w obrębie monitorowanych stanowisk, występuje ona na wszystkich stanowiskach i jest ona podstawową przyczyną, która sprawia, że stan siedliska 6210 może się pogorszyć. Aby tego uniknąć na wszystkich stanowiskach należałoby wprowadzić gospodarkę pasterską lub kośną. Zagrożenie to nie było wykazane w poprzednich badaniach monitoringowych. Na 78% powierzchni pojawia się zagrożenie zaniechania użytkowania rolnego. Zagrożeniem potencjalnym na 22% powierzchni jest ewentualne uruchomienie kamieniołomu wapienia cieszyńskiego, co wiązałoby się z całkowitym zniszczeniem stanowisk.

Tab. 12. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań – region kontynentalny (147 stanowisk)

Zagrożenie	łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Czy zagrożenie było przewidywane w poprzednich badaniach
Sukcesja	96	30
Eutrofizacja siedliska	11	4
Ekspansja gatunków synantropijnych	5	4
Brak strefy ekotonowej	1	Nie
Erozja wodna	2	1
Występowanie grubej warstwy wojłoku	4	Nie
Wkraczanie rodzimych ekspansywnych gatunków roślin zielnych	22	2
Ekspansja obcych gatunków ekspansywnych roślin zielnych	14	1
Bliskość gospodarstw domowych	5	1
Brak użytkowania	18	9
Zmiana sposobu użytkowania na charakter rolniczy	2	1

Występowanie drogi	3	Nie
Zaniechanie wypasu	19	5
Wzmógłony ruch turystyczny	10	nie
Zabudowa rekreacyjna	1	1
Zaorywanie muraw	1	1
Ponowne uruchomienie kamieniołomu	1	1
Nadmierne wydeptywanie	11	nie
Zaśmiecanie	3	nie
Wspinaczka	2	nie
Zalesienie	2	1
Zaniechanie koszenia	4	nie
Częste wypalanie	2	nie

Najczęściej pojawiającym się zagrożeniem jest sukcesja, która prowadzi do zarastania muraw i zanikania tego siedliska. Aby tego uniknąć konieczne jest wprowadzenie ochrony czynnej: gospodarki pasterskiej, gospodarki kośnej oraz mechaniczne usuwanie podrostu drzew i krzewów. Zagrożenie to występowało poprzednio, ale na mniejszej liczbie stanowisk. Brak użytkowania sprawia, że na murawy wkraczają gatunki krzewów a następnie drzew i zaczyna zachodzić sukcesja wtórna. Liczba stanowisk gdzie wykazano brak użytkowania zmniejszyła się. Bliskość stanowisk do pól uprawnych oraz zabudowań sprawia, że murawy są zagrożone wkraczaniem gatunków synantropijnych, wkraczaniu tych gatunków sprzyja także migracja wód z pól uprawnych, które użyźniają siedlisko. Bliskość zabudowań sprawia również, że murawy są grodzone i zbyt intensywnie użytkowane, część muraw, które bezpośrednio sąsiadują z polami uprawnymi są narażone na zaoranie i bezpowrotne utracenie. Na 2 stanowiskach występuje zagrożenie ekspansją obcego gatunku inwazyjnego kolczurki klapowanej *Echinocystis lobata*. Nowym zagrożeniem jest m. in. występowanie wojtoku, brak strefy ekotonowej oraz bliskość drogi.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 13. Gatunki obce

Obszar NATURA 2000	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce	
		Wyniki poprzednich badań	Wyniki obecnych badań
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Czumów	-	słonecznik bulwiasty <i>Helianthus tuberosus</i> L.
Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Góra Miedzianka	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Gródek 2	kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i>	kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Gródek 3	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Gródek 3	-	kolczurka klapowana <i>Echinocystis lobata</i> (F. Michx.) Torr. & A. Gray
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Gródek 3	robinia akacyjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.	robinia akacyjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
Zachodniowotyńska Dolina Bugu	Gródek 3	-	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Dolina Kamiennej	Pętkowice	-	przymiotno gałęziste <i>Erigeron ramosus</i> (Walters) Britton, Sterns & Poggenb.

Dolina Kamiennej	Pętkowice	-	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
-	Polichno	-	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Dolina Kamiennej	Stoki Duże	klon jesionolistny klon jesionolistny L.	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
Dolina Kamiennej	Stoki Duże	-	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Góra Sosnówka	śnieguliczka biała <i>Symphoricarpus albus</i>	-
Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie	Góra Sosnówka	robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i>	-
-	Bystra	-	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
-	Bystra	-	Topola kanadyjska <i>Populus canadensis</i> Moench
Przełom Wisły w Małopolsce	Dobre	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
-	Drohiczyn 1	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
-	Dworzyska	-	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
-	Dworzysk	Nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i>	-
-	Dzieńkowice – G. Gąsiorowa	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Dolina Górnej Rospudy	Filipów N	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Dolina Górnej Rospudy	Filipów S	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
-	Głogi	-	Rdestówka powojowata <i>Fallopia convolvulus</i> (L.) Á. LÖVE
-	Głogi	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Dolna Odra	Gozdowice	-	Kolcowój szkarłatny <i>Lycium barbarum</i> L.
Dolina Prądnika	Góra Koronna – Skały Kawalerskie	-	Winobluszcz pięciolistkowy <i>Parthenocissus inserta</i> (A.Kern.) Fritsch
-	Góra Zamkowa koło Mielnika	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Załęczański Łuk Warty	Góra Zelce 1	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Dolina Prądnika	Grodzisko-masyw Długiej Skały	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Dolina Prądnika	Grodzisko-masyw Długiej Skały	-	Nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Puszcza Kampinoska	Jakubowskie Góry	-	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
-	Jaworzno Jeleń – G. Rudna i G. Staberek	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	Nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Pojezierze Sejneńskie	Jeziro Gaładuś	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Pojezierze Sejneńskie	Jeziro Gaładuś	-	Sparceta siewna <i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.

Pojezierze Sejneńskie	Jezioro Gaładuś	-	Oset zwisty <i>Carduus nutans</i> L.
Pojezierze Sejneńskie	Jezioro Gaładuś	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i>	-
Zbocza Płutowskie	Kiełp I	-	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Zbocza Płutowskie	Kiełp II	-	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Dolna Odra	Kostrzynek	-	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
Ostoja Wigierska	Krzywe	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Ostoja Wigierska	Krzywe	-	Ostróżeczka polna <i>Consolida regalis</i> GRAY
Ostoja Wigierska	Krzywe	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
-	Krzyżanowice	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
-	Krzyżanowice	-	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
Puszcza Kampinoska	Łużowa Góra	Czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.	Czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
Ostoja Przemyska	Makowa_E1 - "Góra Filipa"	-	Sparceta siewna <i>Onobrychis viciifolia</i> Scop.
Ostoja Przemyska	Makowa_E1 - "Góra Filipa"	-	Jabłoń domowa <i>Malus domestica</i> Borkh.
Ostoja Przemyska	Makowa_E2	-	Fiołek polny <i>Viola arvensis</i> MURRAY
Ostoja Przemyska	Makowa_E2	-	Gorczyca polna <i>Sinapis arvensis</i> L.
Ostoja Przemyska	Makowa_E2	-	Groszek bulwiasty <i>Lathyrus tuberosus</i> L.
Ostoja Przemyska	Makowa_E2	-	Bodziszek porożcinany <i>Geranium dissectum</i> L.
Dolna Odra	Murawa z Zagorzałkiem	-	Topola czarna <i>Populus nigra</i> var. <i>italica</i> L.
Dolna Odra	Murawa z Zagorzałkiem	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Przełom Wisły w Małopolsce	Nowe	-	Klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
Przełom Wisły w Małopolsce	Oblasz	-	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Ostoja Szaniecko-Solecka	Ostra Góra	-	Czeremcha amerykańska <i>Padus serotina</i> (Erhr) Borkh.
Pasma Krowiarki	Piotrowice południe	Łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.	Łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
Ostoja nad Bobrem	Radomice	-	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Ostoja nad Bobrem	Radomice	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	-
Pasma Krowiarki	Romanowo 1	-	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
Ostoja Przemyska	Rybotycze 1	-	Groszek bulwiasty <i>Lathyrus tuberosus</i> L.
Ostoja Przemyska	Rybotycze 3	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.

-	Sączów – Dziewicza Góra		Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
-	Sączów – Dziewicza Góra	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i>	-
Dolina Prądnika	Skąły Wdowie	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie I (Trzeciewnica)	Lilak pospolity <i>Syringa vulgaris</i> L.	Lilak pospolity <i>Syringa vulgaris</i> L.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie I (Trzeciewnica)	-	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie I (Trzeciewnica)	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> L.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie II (Źródliko)	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie III (Ostnice)	-	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Dolina Noteci	Skarpy Ślesińskie III (Ostnice)	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Ostoja Nidziańska	Skorocice	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i> L.	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i> L.
Ostoja Stawiany	Stawiany	-	Nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
Ostoja Stawiany	Stawiany	-	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> L.
Murawy na Pojezierzu Ełckim	Straduny	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
Murawy na Pojezierzu Ełckim	Straduny	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Ostoja Suwalska	Szurpiły	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
Izbicki Przełom Wieprza	Wał	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
-	Wapienniki	Łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.	Łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
-	Wierbka, wzgórze z kamieniołomem	Dąb czerwony <i>Quercus rubra</i> L.	Dąb czerwony <i>Quercus rubra</i> L.
Puszcza Kampinoska	Wilkowska Góra	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> L.	Robinia akacjowa <i>Robinia pseudoacacia</i> L.
Ostoja Środkowojurajska	Wlk. Grochowiec	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton	Nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
-	Wólka Nadbużańska	-	Przymiotno białe <i>Erigeron annuus</i> (L.) Pers.
-	Wólka Nadbużańska	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
-	Wzgórze Rozalii	-	Aronia czarna <i>Aronia melanocarpa</i> (Michx.) Elliot
-	Wzgórze Rozalii	-	Kasztanowiec zwyczajny <i>Aesculus hippocastanum</i> L.
Dolna Odra	Zatoń Dolna	Powojnik pnący <i>Clematis vitalba</i> L.	Powojnik pnący <i>Clematis vitalba</i> L.

Grodczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 2	-	Łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
Grodczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 2	-	Rukiewnik wschodni <i>Bunias orientalis</i> L.
Grodczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 2	-	Niecierpek wielkokwiatowy <i>Impatiens glandulifera</i> Royle
Grodczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 3 - Raczyn	-	Marchwnik anyżowy <i>Myrrhis odorata</i> (L.) Scop.
Grodczyn i Homole koło Dusznik	Zielone 3 - Raczyn	-	Niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> DC.
Pasmo Krowiarki	Żelazno kamieniołom	-	Konyza kanadyjska <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist

UWAGA! Wyfłuszczonym drukiem zaznaczono stanowiska monitorowane w 2014 roku

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem

Zastosowana metodyka jest odpowiednia dla siedliska 6210.

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

Dotychczas w regionie biogeograficznym alpejskim na części powtarzanych stanowiskach nie były prowadzone żadne działania ochronne. Działania ochronne należy wprowadzić jak najszybciej, gdyż na tych stanowiskach postępuje sukcesja. W celu poprawy lub utrzymania dobrego stanu muraw należałoby wprowadzić koszenie lub wypas na tych stanowiskach, aby ograniczyć zarastanie przez młode drzewa i krzewy. Na murawach z postępującą sukcesją należałoby usunąć podrost drzew i krzewów. Na jednym ze stanowisk należałoby wykluczyć potencjalną eksploatację kamieniołomu wapieni cieszyńskich. Należy również ograniczyć uczęszczanie przez ludzi na dwóch stanowiskach, gdyż murawa jest rozdeptywana. Należy wyeliminować również uprawianie sportów motorowych na murawie. Dużo lepsza sytuacja występuje na stanowiskach gdzie były wykonywane zabiegi ochronne w postaci odkrzaczania. W celu utrzymania właściwego stanu tych powierzchni należy wprowadzić kontrole możliwych odrostów i krzewów i drzew i przy ewentualnej negatywnej ocenie ponownie powtarzać zabiegi ochronne.

W regionie biogeograficznym kontynentalnym jedynie na części stanowisk były przeprowadzane zabiegi ochronne. Zabiegi te polegały głównie na koszeniu oraz usuwaniu zakrzaczeń. Na kilku stanowiskach działania te przyniosły pozytywny efekt, spowodowały odsłonięcie muraw, osuszenie powierzchni gleby oraz hamowanie procesu sukcesji. W przypadku jednego stanowiska Stawska Góra, prowadzona tam wycinka krzewów okazała się być słabo skuteczna. Wycinane tam krzewy w krótkim czasie odrastają. Aby utrzymać prawidłowy stan muraw należałoby wprowadzić kontrolę postępu procesów sukcesji, ilości pojawiających się zakrzaczeń i usuwania ich na bieżąco. Należałoby również wprowadzić systematyczny wypas lub koszenie muraw.

Zabiegi te powinny być wystarczające dla utrzymania prawidłowego stanu siedliska muraw kserotermicznych z klasy *Festuco-Brometea*.

Syntetyczne podsumowanie wyników dla siedliska przyrodniczego

Informacja w jakich regionach geograficznych występuje dane siedlisko przyrodnicze:

Region biogeograficzny alpejski i kontynentalny.

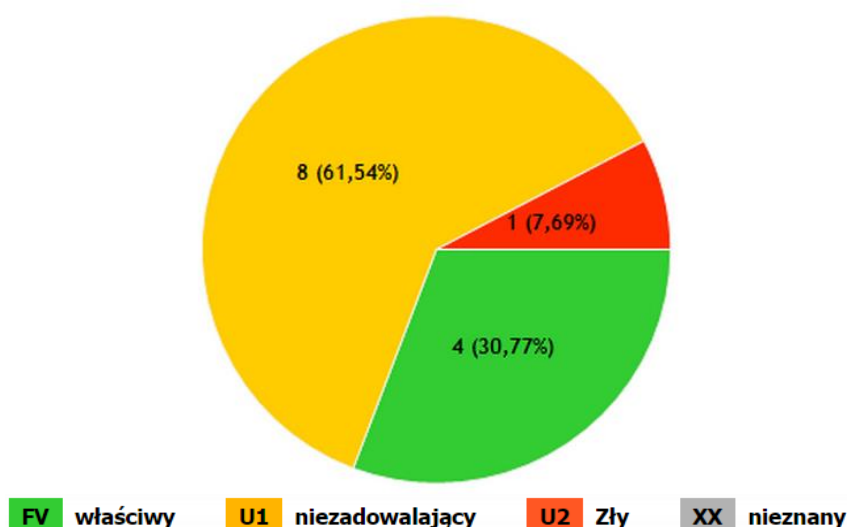
Rok/lata poprzednich badań: 2006, 2007, 2008

Rok/lata obecnych badań: 2013, 2014

Region alpejski

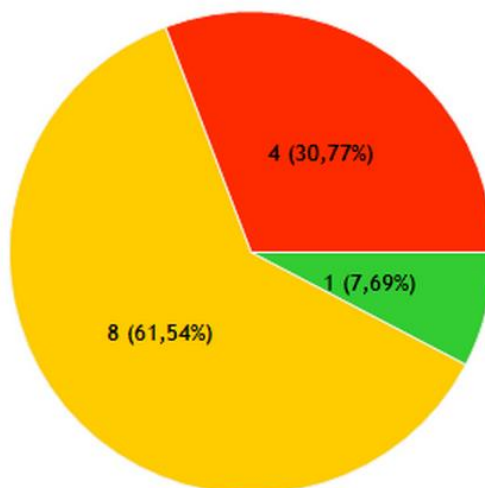
Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska w regionie alpejskim na 62% stanowisk była niezadowolająca. Powierzchnia stanowisk z tą oceną jest niewielka i ulegają one zarastaniu przez ciepłolubne zarośla. Tylko na stanowisku Duży Grojec powierzchnia zmniejsza się na tyle drastycznie aby otrzymać ocenę złą. Pozostałe stanowiska mają stabilną powierzchnię siedliska. Wszystkie znajdują się na terenie Pienin. Na stanowisku Długa Grapa powierzchnia siedliska zwiększyła się na skutek wykonywanych zabiegów ochronnych w postaci odkraczania. Porównując wyniki z latami ubiegłymi w przypadku 53% stanowisk wskaźnik powierzchni siedliska poprawił się. Dla stanowiska Góra Matyska 5 wskaźnik ten pozostał bez zmian na poziomie U1.

Specyficzna struktura i funkcje

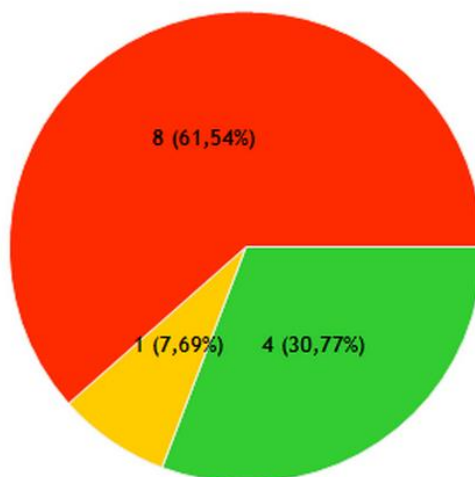
Specyficzna struktura i funkcje jedynie na stanowisku Podskalnia Góra otrzymało ocenę właściwą. Stanowisko to jest bogate w gatunki charakterystyczne, o niewielkim pokryciu przez gatunki krzewów bez obecności gatunków obcych. Jednak większość stanowisk otrzymało ocenę niezadowolającą głównie ze względu na zarastanie przez gatunki podrostu drzew i krzewów. Pozostałe 4 stanowiska, zlokalizowanych w Beskidzie Śląskim oraz w Beskidzie Żywieckim otrzymało złą ocenę, są to stanowiska, na których proces sukcesji jest mocno zaawansowany, występuje niewiele gatunków charakterystycznych i występują rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych. Podobnie jak w przypadku parametru powierzchnia siedliska ocena stanowiska Długa Grapa poprawiła się ze względu na wycinkę krzewów i poprawę oceny wskaźnika ekspansja krzewów i podrostu drzew. W 38% przypadków stanowisk, których monitoring był powtarzany parametr ten poprawił się z U2 na U1 w stosunku do lat ubiegłych. Powodem poprawy oceny na tych stanowiskach jest wyżej oceniony wskaźnik kardynalny rodzime ekspansywne gatunki roślin zielnych.

FV właściwy
 U1 niezadowalający
 U2 Zły
 XX nieznanym

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony jedynie stanowisk zlokalizowanych w Pieninach są właściwe. Wprowadzone tam zabiegi ochronne sprawiają, że powierzchnia stanowisk jest stabilna, stanowiska znajdują się na terenie Pienińskiego Parku Narodowego co eliminuje czynniki związane z antropopresją. Na stanowisku Mały Grojec perspektywy ochrony są nieznacznie gorsze. Nawet przy nie podjęciu działań ochronnych istnieje duże prawdopodobieństwo, że siedlisko przetrwa lecz na niewielkiej powierzchni w obrębie osuwiska. Pozostałe stanowiska mają złe perspektywy ochrony. Przy braku wprowadzenia zabiegów ochronnych istnieje duże prawdopodobieństwo, że siedlisko zaniknie. Wszystkie stanowiska utrzymały swoją ocenę z poprzedniego etapu. Najlepiej ocenione są stanowiska w Pieninach a najgorzej w Beskidzie Śląskim.

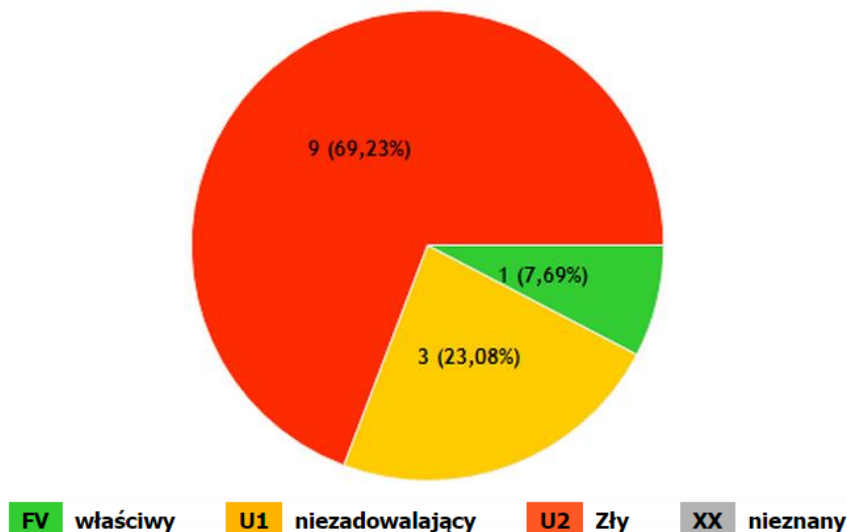

FV właściwy
 U1 niezadowalający
 U2 Zły
 XX nieznanym

Ocena ogólna

Na stan oceny ogólnej siedliska muraw kserotermicznych w regionie alpejskim wpływ ma przede wszystkim postęp zachodzącej sukcesji. Murawy, które nie są wypasane, na których nie prowadzi się odkraczania są narażone na zacienienie, przez co gatunki kserotermiczne charakterystyczne dla tego siedliska są wypierane. Taka sytuacja ma miejsce aż na ok. 70% badanych stanowisk w tym regionie. Nieco

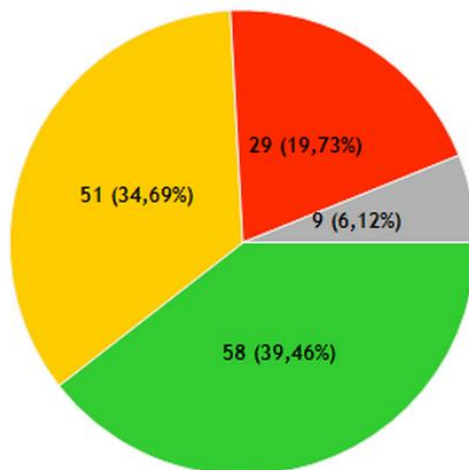
lepiej jest na 3 stanowiskach w Pieninach. Najlepsza sytuacja ma miejsce na stanowisku Podskalnia Góra zlokalizowanego również w Pieninach. Ocena ogólna stanowiska Długa Grapa uległa poprawie ze względu na wykonywane tam zabiegi ochronne i poprawę oceny wskaźników. Na pozostałych stanowiskach ocena ogólna nie uległa zmianie. Lepsze oceny otrzymały stanowiska w Pieninach a gorsze w Beskidzie Śląskim. Z przeprowadzonych badań wynika, że stan tego siedliska w regionie kontynentalnym jest zły, co potwierdza ocenę wystawioną w poprzednim okresie badawczym.

Region kontynentalny

Powierzchnia siedliska

Powierzchnia siedliska na ponad 30% stanowisk w regionie kontynentalnym jest niezadawalająca. Powierzchnia tych stanowisk w ciągu najbliższych 10 lat może się zmniejszyć, ale o niewiele. Ok. 40% stanowisk w regionie otrzymały ocenę właściwą, powierzchnia stanowisk jest stabilna, na niektórych stanowiskach nawet powiększa się. Na kilku stanowiskach ocena została określona jako nieznaną ze względu na brak danych porównawczych. Pozostałe stanowiska mają złą powierzchnię siedliska. Powierzchnia tych stanowisk w ostatnich latach zmniejszyła się dość znacząco głównie na skutek postępu sukcesji. Na wszystkich stanowiskach, na których ocena parametru powierzchnia siedliska jest niższa niż w poprzednich badaniach monitoringowych wynika z dość znacznego pomniejszenia się powierzchni siedliska, przede wszystkim z powodu zarastania, czasami z powodu zniszczenia mechanicznego warstwy runi. Zwiększanie powierzchni siedliska ma miejsce np. na stanowisku Kiełp I, gdzie ocena tego parametru uległa poprawie. Ogólnie w skali całego regionu kontynentalnego obserwuje się stopniową poprawę oceny tego parametru

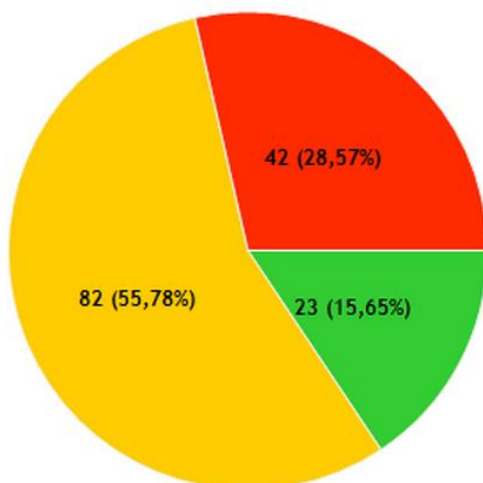

FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** nieznanym

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Specyficzna struktura i funkcje

Specyficzna struktura i funkcje jedynie na ok. 16% stanowisk jest właściwa. Występowanie krzewów i podrostu drzew jest niewielkie lub wcale nie występuje. Ponad połowa stanowisk otrzymała ocenę niezadawalającą ze względu na ekspansję krzewów i podrostu drzew i ekspansywne gatunki rodzime roślin zielnych. Pozostałe stanowiska mają zły stan tego parametru. Najgorzej jest na stanowisku Gródek 2 gdzie aż 5 wskaźników specyficznej struktury i funkcji zostało ocenionych jako złe, a 1 na U1. Pogorszenie się oceny tego parametru w stosunku do lat ubiegłych wynika głównie z pogorszenia się oceny wskaźnika gatunki ekspansywnych roślin zielnych. Najlepsze oceny otrzymały stanowiska zlokalizowane na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Pomimo tak złego stanu muraw w skali całego regionu biogeograficznego nie obserwuje się istotnego pogorszenia stanu tego parametru, a nawet niewielką jego poprawę.

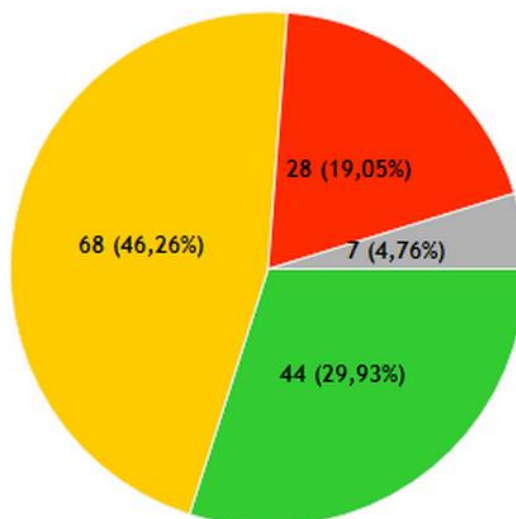

FV właściwy **U1** niezadawalający **U2** Zły **XX** nieznanym

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Perspektywy ochrony

Perspektywy ochrony prawie połowy stanowisk są niezadowalające. Perspektywa zachowania tych stanowisk w najbliższych 10 latach jest bardzo prawdopodobna, lecz nie pewna. Jedynie na 30% stanowisk perspektywy zachowanie siedliska są właściwe. Pozostałe stanowiska mają złe perspektywy ochrony. Na tych stanowiskach wprowadzenie zabiegów ochronnych jest mało realne, istnieje duże prawdopodobieństwo że stan tych stanowisk pogorszy się w najbliższych 10 latach. Ogólnie w skali całego regionu biogeograficznego perspektywy ochrony tego siedliska się poprawiają, na co wpłynęło wdrożenie licznych projektów w zakresie ochrony czynnej muraw kserotermicznych.

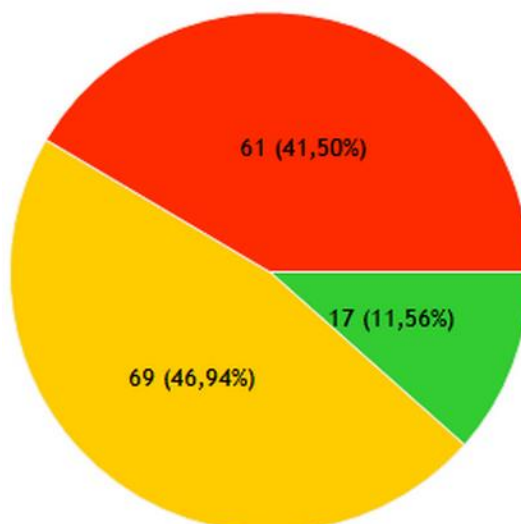

FV właściwy **U1** niezadowalający **U2** Zły **XX** nieznany

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Ocena ogólna

Ocena ogólna prawie połowy stanowisk jest niezadowalająca. Główną przyczyną takiej oceny jest liczne występowanie krzewów i podrostu drzew, które prowadzi do zarastania muraw. Z tej samej przyczyny aż ok. 40% stanowisk otrzymało ocenę złą, z tą różnicą, że na tych stanowiskach sukcesja postępuje na tyle intensywnie, że perspektywy ochrony w najbliższych latach są złe. Jedynie na 17 stanowiskach ocena ogólna siedliska muraw kserotermicznych jest właściwa. Pomimo stosunkowo złego stanu zachowania muraw ich ogólna ocena ulega stopniowej poprawie (w szczególności ze względu na parametry powierzchnia i perspektywy ochrony), co znalazło odzwierciedlenie w raporcie dla Komisji Europejskiej sporządzonym w latach 2012-2013. Z przeprowadzonych badań wynika, że stan tego siedliska w regionie kontynentalnym jest niezadowalający, co jest lepszą oceną w stosunku do uceny U2 z raportu dla Komisji Europejskiej z roku 2007.

FV właściwy **U1** niezadowalający **U2** Zły **XX** nieznaną

Na wykresie przedstawiono liczbę stanowisk z daną oceną parametru, na podstawie obecnych badań terenowych, oraz procentowy udział danej oceny w odniesieniu do wszystkich badanych stanowisk siedliska.

Zestawienie danych z dwóch regionów biogeograficznych wskazuje, że ocena stanu ochrony muraw kserotermicznych w regionie alpejskim jest gorsza niż w regionie kontynentalnym. Wynika to z faktu, że murawy kserotermiczne w regionie alpejskim, poza Pieninami, wykształcone są w sposób kadłubowy i ich reprezentatywność jest niska, ze względu na nietypowe dla tego siedliska miejsca występowania (np. brak typowego podłoża wapiennego). Takie nie w pełni wykształcone murawy są bardziej podatne na sukcesję wtórną i ekspansję typowych gatunków łąkowych.